

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak

Határozott időre hirdetés sor vagy annál kevesebb 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 80 kr. Nagyobb és gyakoribb
hirdetéseknél külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppolitz Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eck-
haus den Wallzeile 86.) Hasenstein et Voigter (Wallfisch
gasse 10.) Rud. Mosse Publicitäts-Bureau Budapest.
Hasenstein és Vogler hirdetés köz. irodája. Weiss mór
hirdetéseket felvételi irod. Bécsben Wallzeile 18. és Budapest
Servituskőr 5. sz.

Nyitási díjak

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések és hirdetések küldendők.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

A kolozsvári m. kir. középiskolai tanárképződésről.

Videant consules . . . !

III.

Elérkezettunk feladatunk legérdekesebb és egyszerűsített legfontosabb részleteihez. Ki kell mutatnunk: mi az ugyazsólva kézzel fogható eredmény ezen intézetnél?

A priori ugyan azt monthatjuk, hogy egy intézetnél, mely egészséges alapon nyugszik, egészséges viszonyok közt fejlődik s valódi, nem pedig képzett szükségnek felel meg, az eredmény nem lehet más, mint igen kedvező, minden tekintetben kielégítő.

Amde az a priori okoskodásnak nincs mindenki előtt kellő hitele. Lássunk tényeket! hangzik mindenfelől. Lássuk hát! visszhangozzuk mi is, és szívesen szolgálunk velök.

A képzés működése igazságosan azon eredményből ítélendő meg, melyet rendes és rendkívüli tagjainak felmutat s melyeket a következő táblázat tüntet fel.

1877/78. II. félévől 1878/79. II. félévig be- zárólag	felvételt	ezekből					a végzett közül		
		végzett	képzett	meghalt	meghalt	meghalt	végzett	képzett	meghalt
rendes tag	51	41	2	2	6	25	13	3	5
rendkívüli tag	55	35	5	4	11	13	11	11	10
Összesen	106	76	7	6	17	38	24	14	15

Olvassuk le ezen adatokat! Őt és fél év alatt volt ezen intézetnek 106 tagja; ezekből kilépett idő előtt (más pályára lépve) 7, meghalt 6, maradt tehát 93. Ezen 93 növendék közül a szabályozott három éves tanulmányt elvégezte 76, tanulmányait a jelen tanévben még folytatja 17. A tanulmányt végzett 76 tanárjelölt közül a teljes tanárvizsgálatot (u. m. elővizsgálat, házi írásbeli, két zárthelyi írásbeli és szóbeli) kellő sikerrel kiállotta 38; csak az elővizsgálaton túl van 24; vizsgálati folyamatban van 14-nek. Ismétljük, hogy ezen adatok az 1877—8. tanév végéig terjednek, mert azóta megint többen tettek le a vizsgálatokat.

Hogy ezen eredmény kedvező volta még jobban szembe tűnjék, sietünk megjegyezni, hogy bár a szakvizsgálatokat a harmadik tanulmány évétől kezdve szabad letenni, még is

alig fordul elő ilyen eset, hanem rendszeresen csak egy önkényes negyedik tanév után állanak a jelöltek vizsgálatra. Ennek fogva intézetünk növendékei közül a legelső vizsgálatok 1875—6-ra estek s így az összes 62 vizsgálat három év alatt folyt le.

Erdekes volna tudni hányan és hol nyertek alkalmazást ezen végzett tanárjelöltek közül, amde minden utánjárásunk hasztalan volt teljesen megbízható és egészen pontos adatokat nem tudunk kapni.

Megközelítőleg annyit mondhatunk, hogy közülük állami ösztöndíjjal külföldön van három, egyetemi tanársegéd öt, állami gymnasiumokban, reáliskolákban, képezdében és felsőbb népiskolákban van tízennégy, ev. református gymnasiumban van hét. A többitől nem adhatunk számot. Azonban ez is elegendő annak megítélésére, hogy az elért eredmény minden tekintetben öröndetes és kielégítő.

Amde a közlött eredményekkel még nincsen kimerítve az intézet üdös hatása; mert hisz azon vendég-hallgatókra, kiknek nagy számát a két első kimutatásban láttuk, szintén gyakorolt befolyást a gyakorlatoknak önkényes látogatása. Sőt a mennyiben itt nem kényszerített, hanem szabad elhatározásból eredő résztvétellel van dolgunk, bizonyos állhatjuk, hogy az, mint a valódi tudvágy ki-
folyása, nem volt eredménytelen.

Erre vonatkozólag álljanak itt a következő adatok.

A kolozsvári középiskolai tanárvizsgáló bizottságtól az 1877—8. tanév végeig összesen nyolczvanon kaptak tanári oklevelet teljesen befejezett vizsgálat után. E 80 közül csak 30 nem volt a kolozsvári egyetemnek hallgatója, a többi 50 több vagy kevesebb ideig, mint rendes vagy mint rendkívüli hallgató látogatta az egyetem előadásait. Ezen 50 közül levonván a 38 képezési tagot, marad 12, és e tizenkét nem tag közt egyetlen egy sincs, a ki a tanárképzési gyakorlatok leg-
alább egyik részében nem vett részt.

Ilyen széles körre kiható és üdös eredményű azon intézet munkássága, melyet — mint a hír állítja — maga a közoktatásügy minisztere akar eltörölni; azon miniszter, kiknek legszentebb kötelessége minden kitelhetőt elkövetni a hazai tanügy emelésére!

Amadon hiteltel hírek más; mi részünk-ről azt nem csak az eddig felhozottaknál fogva, de még több más oknál fogva sem hihetjük.

Ha azon sok és jogosult panasznak, melyekkel középiskolánk ellen kikelnek, okát nem csak nem kizárólag, de még csak legfőképp sem a tanári karokban keressük, hanem nagy részét, a mint a jelenleg összehitt en-
quetben a miniszter ur igen helyesen hangsúlyozta, a társadalmi és családi viszonyokra hárítjuk: annyi még is kétségbevonhatlan igazság marad, hogy az üdös hatású tanárképzés eltörlése a legzélszerűlenebb és legkorszerűlenebb intézkedés volna.

A tudományok mai fejlettségénél és terjedelménél mindig nehezebb lesz autodidaktának lenni s főképp a természettudományoknál a kísérletezés, a költséges és fáradságos vizsgálódás elkerülhetetlen nemeivel előnyösebb helyzetben vannak azon fiatal tanárok, kik széleskörű és bő ismeretekkel hagyták el a tanárképzési gyakorlatok teremt, hol megtanultak tanulni, megismerkedtek a tudományos buvárkodás módszereivel, mint azon korosabb tanáraink, kik csak roppant fáradság és sok idej tanulmányozás után tettek szert ismereteikre.

Mai nap, midőn péld. Németországban még a jogtudományi karoknál is szerveznek ugynevezett seminariumokat, hogy a buvárkodást, öntevékenységet, módszeres kezelést minél inkább előmozdítsák, a meglevő tanárképzés eltörlése határozott visszaesés, hanyatlás volna.

Nem eltörölni, hanem javítani és fejleszteni kell ezen intézményt, mely alapszámban jó és üdös s mely eredményeiben oly szép sikert tüntet fel.

Vége még azért sem hisszük, hogy a miniszter ur ezen végzetes lépésre elszánná magát, mert a képzés eltörlése a kolozsvári egyetemnek hanyatlását, sőt bukását vonná maga után.

Tagadhatlan ugyanis, hogy bár az egyetem hivatása első sorban a tudomány fejlesztése és terjesztése s a tudományok új barczosok nevelése, mégis főképp gyakorlati hasznuk van. A jogi kar, viszonyaink közt, csaknem kizárólag bírákat, ügyvédeket és államhivatalnokokat nevel, az orvosi kar pedig gyakorló orvosokat. Jogtudósok és buvárló orvosok vajmi csekély számmal kerülnek ki! Így van ez a bölcsészeti és természettudományi karokkal is. Kenyérkereset az első, s e két kar hallgatói majdnem kizárólag tanárok akarnak lenni.

Ez ugyan sajnós, de tény. Magánzó tu-

dósok, kik kizárólag a tudományok élnek s kiket az önfentartás nem kényszerít kenyér után nézni, nálunk nem igen vannak.

Bár ha a tanárképzés megszűnnék, e két kar hallgatóinak legnagyobb részét elvesztené, tengésre volna kárhóztatva s csak hamar bekövetkeznék az az idő, mikor a tanároknak hallgatók hiányában működésüket meg kellene szüntetni.

Minő egyetem volna aztán az, melynek nincsen bölcsészeti és természettudományi kara? annak megítélését olvasóinkra bizzuk.

Még csak egyet! Mit gondolnak tisztelt olvasóink, mekkora összeg az, melybe ezen képzés az államnak kerül, s melynek megtakarításáról szó lehetne? Tizenöt ezer forint évenként! Ezen az államháztartás milli-
ói közt elenyésző csekély összegért töröl-
jünk el egy üdös hatású intézetet, s tegyük kockára a kolozsvári egyetemet? Nem, és százszor is nem!

Ismétljük, mi nem hisszük, hogy a miniszter ur ezt tenni akarja, de jó lesz minden eshetőségre gondolni, s épen azért hívjuk fel országgyűlési képviselőink figyelmét ezen intézetre. Caveant consules . . . !

Non quis, sed quid.

A képviselőház pénzügyi bizottságának legutóbbi ülésében Szapáry miniszter bejelentette, hogy a bizottság által kivánt adatok beszerzése iránt intézkedett. Nevezetesen: a határjövendeki adatok 20-án fognak a bizottság rendelkezésére bocsátatni; az 1879. évi kezelési kimutatás hétéfőn vagy kedden összeállítható; az államadókra vonatkozólag czélszerűnek tartotta a december 31-ig terjedő adatokat beküldeni; ezek most már beérkezvén, szintén hétéfőn vagy, kedden lesznek bemutatva, bárha nem is volt idő eddig azok kinyomtatását is eszközölni. — Ezután megkezdett a közlekedési tárcza részletes tárgyalása. — A vasuti s hajózási főfelügyelőség költségvetéséből 200 frt töröltetett, ellenben a vasuti társulatok által kormányi felügyelet czimén fizetendő összegek előirányzata 15.400 frtról a múlt évi előirányzatnak megfelelőleg 17.000 frtra emeltetett. A közlekedési kapi-girált-sridniki hadászati utra előirányzott 25.000 frt töröltetett. A Duna-szabályozásnál Lukács B. a tételnek egyelőre függőben hagyását indítványozza az e tárgyban működő szakbizottság munkálatainak befejeztéig, sőt az egész szabályozást helytelennek tartván. Péchy miniszter s Hieronim államtitkár

szerzett s így büszke, senkinek sem kell ajánlata, önzéres függetlenség győzelmével végződik be az egész színmű.

Mindenestre ma este élénk és pompás előadásra számíthatunk, mert színészeink teljes ambícióval tanulják és adják elő különösen a francia termékeket, melyre a nemzeti színház jelesebb személyzete teljesen rátermett. A darabnak sok érdekes epizódja van, mely szingazdaggá teszi a művet. Érdekkel várjuk az estét, daczára, hogy Augier nagy költő mesteri műve élénk emlékeztetnek van, melynek egyes szépségeit ma sem tudjuk eléggé részletezni. Előre állíthatjuk, hogy nemzeti színházunk ujabb egy gazdag darabot nyert, mely előadásával a repertoirt igen gazdagítja. Üdvözljük színházunk buzgó drámai igazgatóját, ki egész lelkesedéssel, nemes ambícióval törekszik mindenkép a nagy művelőző kö-zönség tetszését megnyerni, s a művészet magas fokára is emelni nagyszabású darabok előadása által.

H. Dózsa Géza.

III-ik RIKHÁRD KIRÁLY.

(Tanulmány: Molnár Györgyötől.)

II. Rész.

Rikárd a trónig.

(Folytatás.)

Clarence meggyilkolása a börtönben, egyike a nagyszerű tragédia legszebb jeleneteinek és egy műtőzetnél vétek kibagyni; a nemzeti színházban szeniorozásból kihagyták, szükségte-
lennek tartá a dramaturg, pedig Nagy Imrénben mi is bírnak György herczeg személyesítésére olyan aranyaján-művészt, mint a bécsi udv. színház nagy-
hírű Fichtnere volt a burg régi gárdájában. Igaz, hogy e jelenet nem vág belé a tragédiát mozgó lélektani processushoz, de motíválva Clarence tra-
gikumát és némileg jellemző Rikárdra is, költői-
leg pedig oly szép, hogy már ezért sem volna sa-
bad kihagyni.

hangsúlyozzák a kért összeg megszavazásának sür-
gős szükségét, tagadván azt, hogy a szabályozás lett volna oka az 1876 i árvíznek, mely általános volt. A bizottság megszavazta az előirányzatot. W a h m a n n a fővárosi kórházak mielőbbi létesítését sürgeti, Péchy miniszter elismeri az ügy fontosságát, elő is mozdítja azt, de a főváros halog-
tatja. Mihelyt gyakorlati eredményre lesz kitérés, betervezi az iránt a tervjavaslatot. A Vágszabályo-
zási munkákra előirányzott 20.000 frt ezáltal utolsó kísérletként szavaztatott meg, ha a társulat jövő-
re nem fejt ki nagyobb tevékenységet. A állam-
vasutak bevétel előirányzata 240.000 frttal fele-
mellettett. A miniszter ez alkalommal ki-
jelenté, hogy a brassó-tömösi csatlakozás még ez évben létesíttetni fog, az összekötő vasutara nézve Tolnay igazgató előadja, hogy a tarifa nem túlságosan magas, sa forgalom folyását emelkedik. A tárcza költségvetésének többi tételét is módosítás nélkül megszavazta a bi-
zottság. Az ülésnek ezen kívül tárgyai lesznek: A fővárosba pénzszállítás végett jövő üzemeknek köz-
ségi adóval megrovása, az egy évi önkéntesi szol-
gálati jogosultság kiterjesztése, s a bórpar ver-
senyképességének megrovása iránti bizottsági jelen-
tések.

— Az osztrák képviselőház vitái a ber-
lini szerződésről igen sekély mederben folynak. „Pusztá és egyhangu, mint az őszi eső hullása — írja a N. Fr. Presse — a tárgyalás s csak ritkán szakítja meg a meggyőződésből fakadó ékesszólás bátor villámcsapása. „A lap azt mondja, hogy a tegnapi tárgyalásban meg a jog kérdése is háttérbe szorult s csupa százszor elcsépe-
lt dolgokat melegítettek föl. Csak egy pontban különbözött a vita az előbbiektől: Abban, hogy elő-
ször mutatta ki, hogy Andrásey gr. politikájának föltétlen hívei is vannak az osztrák képviselőház-
ban. Még a delegációban nem mert nyíltan fel-
lépni a kormánypárt; megszavazott ugyan min-
dent, de a politika ellen sok minden kifogást emelt. Azóta az érzelmeváltás rohamos haladá-
sokat tett, a régi álláspont elavult, mert — mint Kúbeck képv. mondá — azóta hazabocsátották a tartalékosokat. Különben — írja végül a cikk — minél erősebben védi az occupáló politikát a többség, annál inkább kötelessége az ellenzéknek színt vallani s a szavazásnál véleménye bátorsá-
gát manifestálni.

— A közös min. értekezleten — mint a N. W. A. jelenti — Tisza azt indítványozta, hogy a tyhózsók elő terjesztések egy javaslat, mely sze-

Hogy mily előrelátó és éles eszű Rikárd, s hogy mily nagy oka volt sietni Clarence meggyilkoltatásáról, — az a rá következő jelenetben fényesen kitűnik, midőn a halálosan beteg Eduárd király a viszálykodó hercegeket, lordokat ki-
békíti neje és ennek véreivel; ez ünnepélyes kiengesztelődési actusban a királyné maga ed Clarence életért és szabadon bocsátásáért. Rikárd csak a gyilkos tett végrehajtása után siet Eduárdhoz az országgyűlés körébe, mitsem tudnak még Clarence haláláról, mely feyverül kézzel használni az éppen beérkezett kibékülési mű ellen, mely az ő pokoli terveit keresztetné.

E jelenetet is az alakoskodás legnagyobb művészetével játssa Rikárd; csaknem futva rohan és toppan be a győlekezethez, lelkében-testében remeg, a főlelem és alázatosság ömlik egész valóján, mintha életért remegne, nehogy ugy járjon, mint Clarence, kinek halála okát gyanúsítólag a királyné és véreire hárítja — s mintha el-
készt volna, oly ijedt képpel siet, hogy reszkelő szavakkal kegyelmet, barátságot, szeretetet esdjen mindenkitől, viszonzásul a maga tisztá, ár-
tatlanságát ajánlja föl, mert hiszen mint mondja:

„... „Tudtomra egy angol nem él, Kíhez csak egy csepp rossz vér volna benne, Több mint a ma világra jött gyermekben; Istennek hála jámborságomért.“
Midőn a királyné férje kegyelmébe ajánlja Clarenceot is Rikárd méltatlankodással támad a királynéra, mintha gúnyolódna és zokogó sí-
rással panasolja el Clarence halálát, majd fájdalmas hangokon gyanúsítólag így szólva támad: „Bár némely itt, nem oly hű és nemes Közel a vérengzés, mint a vér szerint, Bűnös ne volna, mint szegény Clarence, Kik a gyanútól mégis mentve járnak.“
Megdöbbentő rémüléssel hallgatják a lordok e kegyetlen hirt, melyre maga Eduárd király is kétségbeesve roszked össze; a halálos beteg testnek ez adja még az utolsó ártást és végperzselést is siettet; Eduárd, lelkismerésében maga magát találja Clarence halálában, hogy az ítélet vissza-

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

A TÖRVÉNYTELEN FIU.

(Dráma 5 felvonásban, írta ifj. Dumas Sándor, a nemzeti színházban először adatott január 17-én.)

Budapest, január 17.

A nemzeti színházunk rég voltak joly változatos repertoírja-i, mint az utolsó hónapok alatt, melynek változatos és ugyiszintén kitűnő előadásairól, a tapintatos és minden tekintetben jeles rendezőnek, kitűnő művezetőnek ismert Paulay Ede gondoskodik. Nem régen október 25-én adatott először Augier Emil „Fourchambault családja“, mely a sajtóban a legnagyobb dícsérettel találkozott s azóta mindig telt házak előtt adatik, hisz minden porczikája a darabnak szingazdaggá tesz ki, melylyel hatásra nézve kevés modern drámai alkotás vetekedhetik. A Dumas mai darabja, — szintugy mint az — törvénytelen gyermeket állít élénk, a kit apja sokáig nem akart elismerni. A költségek mindig kedvező témája volt a törvénytelen fiu. Shakespeare Edmundja elárulja atyját s a törvényes Edgárt, hogy Gloster urává lehessen. Daudet Iackja nemesre, jóra hajló lélek, kit anyja vétké folyton üldöz. Augier a bukkottát föl-
emeli, neki nyújtja a győzelem koszorúját, hogy küzdjenek meg a társadalom előítéletével, másrészt a csalábit megbünteti s ez ok költői igazságszolgálatát, mely a közönséget teljesen kielégíti. Dumas Packban saját személyét vitte a színpadra és épen azért a megkapó költséget nélkülözi, realistikus vonást használni s a művészi alkotás lényegeivel teljességgel nem bír. Egyedül érdekelt az költségek a darabnak csupán, hogy Dumast látjuk benne s ez költségek hatást, a mi Byron-, Dickensnél, Dumasnál igazolható, bár a valódi művészet meghamisításával reprezentálható.

„A törvénytelen fiu“ meséje ez: Vignot Párisban Klára néjével lakik, megjegyezzük, hogy a tulajdonképeni mesét az első felvonás 21 évvel

előzi meg. A gyermek beteg, kihez nagyon sokan járnak látogatni, többek között Lucien a háa ura, ki Klarába szeretne. Azonban a nő nem a ház urát, hanem gyermekének atyját szereti meleg lelkesedéssel, ragaszkodással. Sternay Károly (Felek) megérkezik s házassági ígéretek által akarja elcsábítani a szegény varrónőt — s elmondja, hogy családja tökéletesen megbukott s neki Amerikába okvetlen el kell utaznia, legalább is két évre. Vignot Klára (Felek) megijed, attól tartván, hogy Károly többé nem tér vissza, de el-
végre is Sternay szavai, melyek oly édesen hangzanak neki, megnyugtatók. Alig megy el Károly, Lucien betoppan és tudtára adja a nő előtt, hogy Károly azért utazott el, mert mást akar nőül venni.

A második felvonás Jougouvilleben Sternay termében játszik. A Sternay neje — most Henriette — (Lendvayné) Jacques (Náday, Vignot Klára és Sternay K. gyermeke) beszélgetnek Herminnel (Márkus Emília), ki árva, és Sternay őt mint árvt fogadta házába. A fiatalok szerelmeskedését Dorgebac marquis (Szigeti J.) nem nézi rossz szemmel, ellenben Sternay gőgös anyja nem nézheti Jacket, utálja, gyűlöli s azon gyanu ébred lelkében, hogy nem ősi család ivadéka, hanem törvénytelen. Daczára, hogy a nagymama ellenszenvvel viselkedik Jacket iránt, Hermint nem ingatja meg mi sem, s midőn Arisztid, Jack keresztapja megérkezik — a marquisné előtt fölfedezi törvénytelenességét — az atyát nem akarja megnevezni, hogy kellemtelenségekre adjon okot, de Jack megtudja születésének titkát, hogy atyja Sternay — felindulva hozzá rohan — „még soha sem láttam.“

Harmadik felvonás. Havreban vagyunk, egy szálloda társulékán, a hol Vignot Klárát Arisztide (Bercsényi) a történetekről azonnal értesíti. Kévsé idő múlva a szállodába Jack is megérkezik, kinek Klára most mindent felfedezi. De alig toppant be ő, jön most az apa, Sternay, tehát itt van az apa, anyja és fiu, kik mind szemben állnak, Sternay és fia között most hosszabb pole-

mia fejlődik ki, Sternay fiát semmi áron sem akarja elismerni. Sternay Klárának szemrehányásokat teszzen gazdaságáról, hogy azokat nem becsületes módon szerezte, hanem . . . de Klára tisztázza magát s kijelelti, hogy Lucientől örökölte a vagyon, azonban Jack gyanúját nem tudja eloszlatni, ki ezen szavakkal: „Több szavunk nem lesz az életben egymással!“ beestelennek hitt anyját elhagyta.

A negyedik felvonásban Sternay Dorgepack megdorgálja, mivel nem akarta elismerni Jacket. E pillanatban megjelenik Henriette, a marquisné és Hermin, ki időközben záródába küldetett volt, hogy Jack iránt való szerelmére vonjon örökre fátlyat. De megérkezik épen diplomatái küldetésben Jack is, ki nagy hírnévre és elismerésre tett szert, atyját minden rokonszenz nélkül üdvözl, azonban Herminnel a szerelem hangján szól. A marquisné felháborodik, mire Hermin a szerelem egész ragaszkodásával, bevétel megmagyarázza, hogy ő csak Jacket szereti s minden akadály és szavak daczára nőül megy hozzá. Jack önzéres, mint komoly férfias jelleme megtetszik atyjának, jön Henriette, Sternay neje s ő maga hányja szemére, hogy mi okból nem akarja elismerni fiát. A hű és nagyváravó Sternay köpenyt fordít a dolgokon, más tonusból beszél s teljes igyekezetéből kijelelti, hogy ő előmeri, de őt azon lesz, hogy majd közvetítésével képviselő lehessen.

Most vita kerekedik, hogy kinek van több joga Jackhoz, a marquisnak-e vagy az apának, mely vitát azonban Arisztid (Bercsényi) nagy pat-
hosszal és dialektikával a marquis előnyére dönti el.

Az ötödik felvonás Vignotnál történik (Felek). Sternay elismeri fiát, melyet örömmel jelent ki s már nincs akadály Jack és Hermin menyegzőjének megtarthatására. De most jön az élénk menete a színműnek, a kitejlozés nagyszerűsége, t. i. Jack mind Sternay ajánlatát vissza-
utasítja, mind a marquis szavait, mert neki elegendő azon név, melyet magára elhagyta meg-

rint a közös kormány megbízatik Bosznia és Herzegovina kormányzatával, de az osztrák min. elnök kijelenté, hogy erre az osztrák képvis. házbán nem lehet többséget nyerni. A közös minisztertanács tehát azt határozta, hogy most csak a 60 millió hitel tülépéséről és az 1879-dik év második felére szükséges, 23 millió ftra előirányzott szállítási költségekről fognak a törvényhozásoknak javaslatot előterjeszteni, de a közigazgatásról a delegáció ezen ülészekében nem lesz szó.

— Megérkezett a francia kormány nyilatkozata. E nyilatkozat értelmében — miután a francia kamara észlelte — hajlandó azonnal egy legelőbb kedvezményt biztosító szerződést kötni. E szerződés még február elseje előtt meg fog kötöttetni.

— Nándorfehérvárról határozottan megczáfolják azon híreket, melyek az orosz nyelvnek a szerb iskolákban való kötelezettségét említték. — Az orosz nyelv csak a felsőbb iskolákban kötelezett tantárgy, épen úgy mint a német és a francia nyelv.

Román éretlenségek.

Nagy-Szeben, jan. 18.

Itteni román atyánkfiai felszeg fölfogására, valóban szomorító világot vet azon magzatartás, melyet meggyőződésszerűleg tartózkodás és feszély nélkül sajtójuk hasábjain a következő eset alkalmából felfogtak.

Még m. é. március hóban három romániai darabont Radu Dumitru övezető parancsára a „Galbina” havason, magyar területen, egy Mitrea nevű resinári juhászt agyonlőtt volt azon ürügy alatt, hogy Mitreát rablónak nézték, holott nagyon jól ismerték, mert miként magok a gyilkos darabontoknak a romániai törvényszék előtt tett saját és több hiteles tanu vallomásaiból kiderült, a gyilkosok az elkövetett tett előtt gyakrabban fordultak volt meg a meggyilkolt Mitrea pástorkunyhójában, sőt nyájából őt juhok loptak volt el, melyeknek bőrét a káros juhászt a darabontok örökében megtalálván, előbb az egyik tolvaj darabont fegyverét vette volt el, de rimánkodására a fegyverét visszaadván, nadrágát vitte magával zálogképen.

A verestoronyi m. k. csendőrök e dolgot hitelesen megtudván, Radu Dumitru, midőn m. é. augusztus hóban a verestoronyi koresmában megfordula, elfogták és az itteni törvényszéknek adták át, mely őt közelebből két havi fogságra ítélte.

És ime, román atyánkfiai, anélkül, hogy idevaló saját édes vörök meggyilkolása miatt a szánakozás bárcsak legesekélyebb soháját is hallatnák, vagy hátrahagyottjai sorsa fölött töprengnének, a darabont — csakugyan szelíd — elítélte miatt éktelen zajt ütnek, a sorok között az itteni törvényszék bíráit részrehajlással, nemzetiségi gyűlölködéssel gyanúsítják, Radu Dumitruból vértanút faragnak, sőt olyan nagy feneket kerítettek a dolognak, mintha valamely hőst börtönöztek volna be, ki Plevna előtt a griviczai erdő ormán az ellenség golyózápora közepette Románia lobogóját tűzte volna ki hősiégre.

Ha a darabontok egy idevaló nem román

vonulása elkésett; — e lelki bíró csak hamar meg is öli Eduárd királyt, és így Rikhard egy hatalmas csapással két főt sújtott le egyszerre a trónhoz vezető úton.

A sor most Eduárd király kiskoru fia van, kiknek Londonba hozása és a nagyobbnak megkoronázása fölött tanácsot ülni gyűlnek össze.

Először jelen meg a gyűlekezésen York hercegnő, Rikhard anyja, kezén Clarence kis fia és leánykája; mind hárman Clarence siratják, Erzsébet királyné keserves zokogással dargasztja a könyözött, melyet York hercegnő, a hágas bána-tu őz anya síró zápora tengeráradattá növeszt; az ő jajok csak rész, — mondja — összes az enyém!

— én vagyok bútk Dajkája, és jajjal táplálom azt.”

sohajt föl keble mély fájdalomban és vigasztal! Rikhard is sir, de krokodil könnyeket, lelke örömben repes, hisz ujja hegyén érzi már a királyi pálezt, de az istenfő, alázatos, engedelmes fiut játasa és anyja lábához vetve magát, áldásért könyörgő s megkapván az anyai áldást, még ebből is gúnyt űz.

A „borus fejedelmek”, s „bus szívű nagyk”-hoz fordulva így szól:

„Remélem, a király kibékített Mindenkit: e frigy bennem hű, szilárd.” és nyájas szeretettel, előzékeny figyelemmel, odaadó engedelkenységgel nyugszik meg mindenben, a mit a lordok és peerek az ifju herceggel hozatalára végeznek.

A szemes Buckingham herceggel éles eszével átlát Rikhard sötét terveinek szövérényes hálóján s hogy a sikerből jórészt kaphasson, társul szegődik a gaz tettekre, sőt a cselekvésben Rikhard elbe tolja magát. E közönséges gonoszterv azt képzeli, hogy tul tesz Rikhardon, s hogy ő fogta magának Rikhardot, midőn ez csaknem meglapul odaadással tervezgetésére így felel:

„Te másik énem, én tanácsgyűlésem, Oraclumom, próféta: — Jó rokon, Jársszalagon vezess, mint gyermeket.”

embert lőttek volna agyon, kit előbb meglóptak volt, akkor talán még megmagyarázható volna az itteni „Telegraful Romanul” magatartása, de a fennforgó esetben a tulzott nemzetiségi örültség ily vad fattyuhajtással kérdés az émelegős cynismusnak már netovábbja. Vagy van Roman Miron érseknek befolyása nevezett lapra, mint a metropolita hivatalos közlönyére, vagy nincs. Ha van: akkor a delegációban mondott beszéde alaphangja, nem azon rokonszenvenk tulajdonítható, melyet az osztrák-magyar birodalom iránt Muszkaországnak esetleges megtámadásával szemben nyilvánított; ha pedig nincs, akkor amaz enunciatio oly férfiu véleményűl tekinthető, mely saját metropolijában absolute semmit sem nyom a latban, mert a mely egyházfő hivatalos közlönyében ily ostoba ellenséges politikai irányt követhetnek, az olyan egyházfő politikai befolyása (legalább lefelé) = 0.

Diplomáciai leleplezések.

Tegnapelőttre volt kitűzve André Memor (Grammont herceg álneve) egy új könyvének megjelenése, melynek címe: L'Allemagne nouvelle 1863—1867. (Az új Németország.) A diplomácia titkaiba beavatott szerző ismét számos leleplezést tesz, melynek korunk történetírója bizonynyal hasznát veheti. A többek közt elmondja, hogy 1866-ban a königráczai csata napján Drouin de Lhuys, akkori külügyminiszter azt javasolta Napoleon császárnak, hogy a német határon 80.000 főnyi figyelő hadtestet állítson föl. A hadügyminiszter e sereg mozgósítását bármely pillanatban elrendelhetette, Poroszországnak pedig alig 15.000 embere volt a határon. Ezzel a császár ura lett volna a helyzetnek.

De a császár nem mert döntő lépést tenni, mert a többek közt ugy látszik azzal ijesztették, hogy okmányokkal fogják bebizonyítani a világnak, hogy az ismert olasz-porosz szerződés 1866. april 8-án az ő közreműködésével jött létre. Így a dolog elmaradt. És e hibát még azzal is tetézték, hogy Ausztriát a königráczai csata után teljesen elveszítettnek hitték. Drouin de Lhuys jul. 12-én Grammont hercegnek Bécsbe azt táviratozta, hogy „Napoleon császár a jelen viszonyok közt azt tartja, hogy a háboru folytatása Ausztria végromlása lenne.” Bécsben azonban nem így fogták fel a helyzetet, mire nézve a francia nagykövet jul. 13-án következő táviratot intézett kormányához:

Bécs, 1866. jul. 13.

„Mielőtt Ferenc József császár a német szövetségből való kilépésbe egyezik, fejtelenül ismerie kell a békepraeliminárik többi pontját. Ha azok egyike elfogadhatatlan, például területi átengedés lenne, Ausztria inkább meg akarja próbálni a hadiszerencsét s szükség esetén becsülettel akar tönkre jutni, sem hogy ilyen áron vásárolja meg a szabadságot. Az áldozat, melyet Ausztriától kívánnak, csak ugy hozható, ha ez bizonyosságot nyer az iránt, hogy azzal létrehozza a fegyverszünetet s a békét s e bizonyosság pedig csak akkor lehet, ha a többi feltételek is elfogadhatók. Ferenc József császár határozottan fog felelni, mihielyt ez utóbbiakat ismeri. Nem kötelezheti magát, mielőtt kötelezettségeinek teljeselmét nem ismeri.”

Bécsben tehát területátengedésről hallani

pedig ő akadt a Rikhard horgán, melyben ez játszadozva, ide-oda ráncigálja s rajta, mint arany halacska viczkándoz Buckingham herceggel, míg Rikhard a játékokat megunva elrugja magától.

Nagyon tévednek tehát azok, kik Buckingham-et a tragédia közepén olyan cselekvő személynek tartják, ki az aktiót kiragadja Rikhard kezéből és tovább viszi s bizonyos ideig Rikhard föl emelkedik. E hercegi-bakó csak eszköz Rikhard tör hegyén, melyet folytonosan ugy forgat, mintha ő maga magától cselekednék s ezt magában kikacagva, szívesen engedí hinni Buckinghamnek, ki ezzel nagyra van s mohóbbá lesz a tettekben, mit Rikhard nem hogy oltana, de szít benne — mert hiszen épp ezt akarja: meglepően gyönyörű Rikhardnak e játszsága a hiszekenységében fölfűtt Buckingham herceggel, mely Rikhard mellett a legszebb alkotás a tragédiában és igen nehéz művészi kivitelében. Bámulatra ragadó mély pszichológiai és művészeti remeklés ez is Shakespeare-től; mind a kettő fényes tükre a lélektani búvárlatnak, ragyogó csillaga a lángelmének.

Rikhard a Buckingham herceggel folyó jelenetekben kameleon-kodik legtöbbet és leginkább ezekben művészkedik legnagyobb bravúrral, s ezeknek utolsójában — a londoni polgárok előtt — vivja ki mintegy új Sinon Tróját: Anglia koronáját.

Eduárd király halála után Rikhard és Buckingham első tette, a királyné véreit fogságba tenni, majd azon ürügy alatt, hogy Clarence halálát ő okozták, kivégeztetik s ebben a királyné véreit gyűlölő Hastings lord is megnyugszik; ezekkel végezvén, a korona herceget nagy sietéssel hozzák Londonba, hol a koronázás idejéig Rikhard mint protector, a Towert jelöli ki őseinek tartózkodási helyéül.

(Vége következik.)

sem akartak s folytatták volna a báborut, ha Poroszország ily valamit követelt volna. De ez nem történt. Drouin de Lhuys 14-én közölte a hadviselő felekkel a békefeltételeket s Napoleon azok elfogadását ajánlotta.

A szakiparoktatás hazánkban.

Ébredünk! A legnagyobb örömmel közöljük a pénzügyi bizottság alábbi tárgyalásait, mint örvendetes jeleit egy szebb jövőnek.

Kautz képviselő indítványa volt tárgyaláson az ipari szakoktatás tárgyában. Az e kérdésben fejlett vita részleteit adjuk az alábbiakban:

Trefort miniszter ismerteti a vezetése alatt álló miniszteriumnak eddig az ipari szakoktatás terén kifejtett tevékenységét. Ismételt enquete-tanácskozássok tartattak. A második enquete munkálatai eredményre is vezettek, s a miniszterium tavaly 50.000 forintnyi szükségletet is irányzott elő e célra, de az a pénzügyminiszter kívánságára törltetett. A kérdést minden oldalról tanulmányozva azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy a fedezet megszavazása nélkül e téren jelentékeny intézkedést tenni nem lehet.

Kautz előadó részletesen fejtegeti az ipari szakoktatás szükségességét; utal azon nemzetközi versenyre, mely iparunkat veszélyezteteli. Hangsúlyozza, hogy e téren a productiv kiadásokra szükség van. Egyes ágakat is felemlit, mint például a fém-ipart, a melynek fejlesztésére okvetlenül tennünk kell valamit. Indítványozza, hogy a közoktatási költségvetésbe e czimen 60.000 frt vétesseék fel, mint rendkívüli kiadás, mely első kísérleti kezdeményezés céljából bocsátatának a miniszter rendelkezésére.

Trefort miniszter a tisztán theoretikus oktatástól nem vár nagy eredményt. Főleg az ipar apróbb ágait kell cultiválni és tanműhelyeket teremteni. De ehaz rendszeresített és nem átmeneti kiadás szükségeltetik.

Lukács Béla a theoretikus oktatást nem tartja feleslegesnek. Ha nem is tudunk új ipart teremteni, a meglevőt keil fejlesztse ni. Pl. felhozza az építészeti és képzészeti ipar fontosságát. Ausztria e czimen 740.000 frtot költ évenként s nekünk is tenni kell valamit. Csatlakozik az előadó indítványhoz, de nem mint átmeneti kiadást, hanem mint rendes szükségletet szavazza meg az öszeget.

Zsedényi elnök azon meggyőződését fejezi ki, hogy iparos nemzet ugy sem leszünk, hogy másokkal nem fogunk versenyezhetni, s meggondolandó, hogy a földmíveléstől elvonjuk-e az ugy is hiányos munkaerőt. Nem tartja erre elérkezettnek az időt.

Hegedűs Sándor nem hajlandó megsavazni bármit is addig, mig a szakoktatás fejlesztésének mikéntjé részletes terv alakjában nem fekszik a bizottság előtt. A szakoktatás fejlesztése különben is kezdeményezve van az iparegyesületi iparos iskolák és esti oktatás által. Ezeket kell támogatni és fejleszteni, mielőtt magasabb oktatás foganatosittatik.

Trefort miniszter egy albizottság kiküldését javasolja a részletes tervezet kidolgozására.

Csengery Antal elismeri, hogy az államnak is kell tenni valamit ez ügyben, de hangsúlyozza, hogy nem szabad mindent az államtól várni; különösen kiemeli a városok és nagy iparosok kötelezettségét. Nemcsak az alsóbb ipari, de magasabb szakoktatásnak szükségét is látja, s különösen fontosnak tartja kellő számu művezetők kiképzését. Felhozza, hogy a fővárosban 4 reáliskola van, ezek egyike át volna alakítható ipari középtanodává. Hangsúlyozza ez alkalommal is az ipartörvény módosítását s különösen a kényeszeroktatás létesítését. Mindent azonban nemcsak a cultusminiszterium teendőjének tartja, hanem az összes kormány közreműködését óhajja a szükséges fedezetről való gondoskodás tekintetében is.

Horvát Lajos Csengery indítványát egyelőre elegendőnek tartja. Ily értelemben volna a miniszterium utasítandó. Az országban nincsenek meg a kellő feltételek, — a kérdés nagyszabásu fejlesztésére. — Nincs munkás kéz, hiányzik a tőke és hozzá járul az ipartörvény romboló hatása.

Bujanovics Sándor az albizottság kiküldését pártolja.

Rakovszky István a kérdést elegendően előkészítettnek látja arra, hogy a szükséges fedezetről gondoskodjunk; mert a kísérletekre és kezdeményezésre is pénz kell. Legpracticusabbnak tartaná az előadó indítványa szerint e célra azonnal fedezetről gondoskodni; de az aggodalmak megnyugtatóására hozzájárul az albizottság kiküldéséhez, ennek a Csengery által kifejezettek is figyelembe ajánlván.

Wahrmann Mór az albizottság jelentését még a költségvetés tárgyalása alatt kívánja beterjesztetni. A bizottság erre ily értelemben mondja ki a határozatot s az albizottságba Csengery Antalt, Hegedűs Sándort, Kautz Gyulát, Lukács Bélát és Wahrmann Móriczot választja.

Ezután még az igazságügyminiszterium költségvetése tárgyalatott le s ugy általánoságban, mint részleteiben elfogadtatott, azon egyetlen módosítással, hogy a törvények szerkesztésére 8000 helyett 6000 frt szavaztatott meg.

A pénzügyi bizottság január 17. ülésében.

Három miniszteriumnak előirányzatán is kereszttul ment.

A közoktatási tárcza költsége volt az első. Az ipari szakoktatás terén kifejtett nagy tevékenységet fejegette Trefort. Ez ügyben ismételve értekezleteket hívott össze; a második enquete munkálatai eredményre vezettek s 50,000 frtot kér e czimen. Kautz e szakoktatás szükségét fejtegette s 60.000 frt felvételét indítványozta az ipari szakoktatás czimén. Lukács Béla csatlakozott ezen indítványhoz; Zsedényi ellenezte, Hegedűs S. (miután a miniszter sem kíván ennyit) hasonlóképp nem tartja szükségesnek e kiadást ily nagy összegben.

Erre Trefort egy albizottság kiküldését javasolta a részletes tervezet kidolgozására. Csengery Antal az ipartörvény módosításának, s különösen a kényszeroktatásnak szükségét hangsúlyozta. Horváth Lajos felszólalása után Bujanovics Sándor szintén egy albizottság kiküldetése mellett volt. Wahrmann Mór az albizottság jelentését még a költségvetés tárgyalása alatt kívánja beterjesztetni. A bizottság erre ily értelemben mondta ki a határozatot. Az albizottságba Csengery Antalt, Hegedűs Sándort, Kautz Gyulát, Lukács Bélát és Wahrmann Mórt választották.

Következett az igazságügyi költségvetés tárgyalása.

Horváth Lajos előadó kiemelte, hogy a miniszter, a hol lehetett, megtakarításokat eszközölt; de az igazságügy fejlesztése, különösen a kir. törvényszékek és járásbíróságoknál nagyobb kiadásokat is igényel. A költségvetés ugy is azon alul marad, a mit igazságügyünkre költeni kellene. Bujanovics Sándor szerint az 1871. évi 32. t. c. értelmében az első folyam. bíróságok és járásbíróságok végleges szervezéséről a kormánynak tervezetet és jelentést kellett volna tennie.

Pauler miniszter a budget emelkedésére vonatkozólag próbált magyarázatot. Felhozta, hogy a bagatel-bíróságok életbeléptetése lassan halad, nincs vállalkozó s a közigazgatási tisztviselők is tul vannak terhelve. Az egész országban csupán 34 békebíró van, és csupán 78 szolgabíró békebíróssággal megbizva. Így a járásbíróságok terhei nem igen csökkentek.

A végleges szervezésre vonatkozó tervezetet legkésőbb a jövő ülészekben be fogja mutatni.

A Curia egyesítése iránt a törvényjavaslat készen van. A kir. tábla decentralisatíóját szükségesnek ismeri, s annak idejében erre vonatkozó törvényjavaslatot is fog benyújtani.

Kemény Géza b. kiemelte, hogy az igazságügy directe és indirecte a legtöbb pénzbe kerül az országban; az állami kiadásokon kívül a közönség perköltségek stb. czimén 60—70 milliót kénytelen kiadni, s ennek fejében nincs gyors és olcsó igazságszolgáltatásunk. Egyszerűsíteni kívánja az igazságszűgyet.

Pauler T. szerint az új perrendtartási javaslati készen van, s azt ujra be fogja nyújtani. A mezei és rendőri kihágásokról szintén be fog nyújtani törvényjavaslatot. Horváth Lajos előadó azt jegyezte meg, hogy igazságügyi budgetünk aránylag kicsiny. Lukács Béla ugy látja, hogy az előirányzat a zárszámadások tanúsága szerint nem lesz a szükségletnek megfelelő.

Ezzel az általános s csakhamar a részletes tárgyalás is befejeztetett. Érdekesebb momentumok voltak, hogy Hegedűs Sándor, Horváth Lajos és Dániel Ernő felszólalása nyomán a telekkönyvi kivonatok kezelése és kiadásának nehézsége ajánlatot a kormány figyelmébe; mire a miniszter kifejtette, hogy ezt az országbírói értekezlet állapította így meg; szándékozik azonban törvényjavaslat útján segíteni a bajon.

Harkányi Frigyes a kézbesítések nehézségeit elmlit fel, s észszerűnek tartaná, hogy ezek más országok példájára posta útján eszköztesse, mert a mostani rendszer szerint Czeglédől Budapestig egy kézbesítés 4 hónapig tart.

A közlekedési s közmunka miniszterium költségvetése következett.

Az általános tárgyalás főbb mozzanatai a következők voltak: Dániel Ernő előadó kérdést intézett a vasuti-társulatok függő követeléseiről tárgyában.

Péchy miniszter kijelenté, hogy e kérdések közigazgatási uton észszerűen megoldható nem lévén, azok a törvény rendes útján fognak elintéztetni.

Lukács Béla a vasuti csoportosítások keresztül vitelt sürgette és az általános vasuti politikát illetőleg különösen a helyi érdekű vasutak támogatását hangsúlyozta.

Péchy miniszter kijelenti, hogy a csoportosítás ügye a megkezdett módon keresztül nem vehető. Egy másik előnyösebb módot igyekszik követni, a mely abban áll, hogy egyes kisebb vasutak üzlete adassék át nagyobb vasutaknak. Bujanovics Sándor is a csoportosítás keresztültvitelt tartja szükségesnek.

A tárgyalás szombatn délelőlt 10 órakor folytatattatik.

A brassó-tümösi vasut.

A brassó-tümösi vasut ebben az évben mindenesetre elkészül. A magyar pénzügyminiszterium 470.000 frt kivételével már folyóvá

tette az egész megállapított építási alapot. A Gregeren és Bandedon építő cég 25.2 kilométerhoszu hegyi pályáért 3.32 millió forintot kapott, a mire 1877-ben 1.88 millió, 1878-ban 1.2 millió fizetett ki, míg a hátralékos 470.000 frt 1879-re van előirányozva. A törvényben megállapított 4 mil. 183,550 frtnyi költséggel szemben a megtakarítás kerek számban 600.000 forint-ra rug. Az építési munkálatokból hír szerint, átlag 85—90 százalék készült el. A pálya üzletkezelését, mint a keleti vasut folytatását a magyar államvasut fogja átvenni.

Kolozsvár sz. kir. város és a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara fölterjesztése

a Kolozsvárt felállítandó bankfiók tárgyában.

(Folytatás és vége.)

Igen, mellőzhetetlen, mert mig egyfelől a kamatláb csökkentésére az uszora-törvényeknél hasonlithatlanul kedvezőbb hatással bír, másfelől a fiók-bank által nyújtott olcsóbb kölcsönöktől várható, hogy a vállalkozások ne csak egészségesebb alapokon fejlődhesse, hanem, hogy sok irányban ébresztőleg hasson oly vállalkozásra, a mely a most uralkó hitelviszonyok közt lehetetlen volt.

De mellőzhetetlen magokra a pénzintézetekre nézve is, amelyek most egyedül a maguk erejére, legfeljebb egymás gyámoltására vannak utalva, a mely okból mindig nagy pénzkészlettel kell vén ellátva lenniök, nem fordíthatják teljes erejüket az ipar és kereskedés előmozdítására. Mert fölemeltésre méltó körülmény, hogy az itteni pénzintézetek között alig van kettő, a mely a budapesti intézetekkel leszámítolási viszonyban állana, s még is — vagy tán épen azért — azon szerencsével dicsekedhetnek, hogy sem az 1873-ki börze-válság, sem az utóbbi rozévek alatt egyik sem bukott el, hanem keletkezésük óta a normalis fejlődés útján haladnak.

Kiválsan csak Kolozsvár közgazdasági viszonyait tekintve, e város forgalma jelentőségét bizonyítja az, hogy nemcsak a kereskedelmi kamárának székhelye, hanem a magy. keleti vasut üzlethelye, valamint annak főgépgyára itt van: a vasutvonal legnagyobb állomása ez, a mely évenként egy millió mássa árúnál többet közvetít: székhelye továbbá egy vámbivatának, a mely 230 ezer klgm. áruforgalmat, egy adóhivatának, a mely 7—8 millió frt. pénzforgalmat mutat fel; a helybeli posta-bívatat az erdélyi részekben a legnagyobb forgalmú kórral bír; mert ugyanis a mult évben 2 millió darab levelet közvetített: az utalványozott pénzek összege 2½ millió frtra, a kocsiposta küldemények száma 169 ezer darabra mentek. Itt van a távirat-igazgatóság az erdélyi részekre nézve. A távirat-állomás forgalma 141 ezer sürgönyből áll.

A kolozsvári kir. törvényszék, a mely azerdélyi részekben legnagyobb ügyforgalommal bír, évenként 2000—3000 váltó- és kereskedelmi ügyet lát el.

Van a városban 1553 önálló ipar- és kereskedelmi vállalat, ezek közt 195 nyílt kereskede és 161 bejegyzett cég.

A 6 szeszgyár feldolgozott 74 ezer méter-mássa gabonát, a 4 malmom 65 ezer métermássát őrlött meg, és így csak e két gyáripár évenként 7 millió frt értékű gabonát fogyaszt.

Az 5 pénzintézet tényleg befizetett részvény-tőkéje tesz 495,700 frtot, tartaléktőkéje 120,818 frtot, a betételek összege a mult évben 4 millió frt volt s így az intézetek összes pénzeje 4-700 millió frt körül áll.

Minden adatok kétségtelenül teszik, hogy Kolozsvár város méltán igényelheti magának azon jelentőséget, a mely a fiókbankok székhelyeinek megállítasánál irányadó lehet; s hogy a volt nemzet bank a fiókok rendezésénél a multban mellette s a második fiókbankot nem Kolozsvárt, hanem N.-Szebenben állította fel, ez pusztán az akkori politikai viszonyok kifolyása volt, a mely a nemzetiségi politika érdekében fogva egy időre Nagy-Szebenbe creálta fővárossá, s a Kolozsvár elleni ellenszenvben egészen addig terjedt, hogy midőn 1856. táján a kereskedelmi kamara egy takarékpénztár felállítását kérelmezte, a melyet a város mindaddig nélkülözött, az akkori kormány e törekvést fölöslegesnek nyilvánította, miután Braszóban és Szebenben már ugy is van takarékpénztár.

E nemzetellenes s nemzetgazdaságilag helytelen politika következményeit Erdély fővárosa sokáig szenvedte s annak káros hatása kiterjedt nemcsak a kereskede és iparra, de magára a földmívelési állapotokra is, a mennyiben az erdélyi földbirtokosság nagy része is Kolozsvárra támaszkodik pénz és hitel tekintetében. E mellőzés születése az önségely eszméjé, a melyet hogy oly nagy mérvben tudott kifejteni a város, legvilágosabb bizonyítéka annak, hogy bir a fejlődésre szükséges tehetséggel — csak a viszonyokat kell kedvezőbbé tenni.

A kedvező viszonyok egyik feltétele mindekelőtt az olcsó és biztos pénz, a minőt csak az osztrák-magyar banktól várhatunk; mert a meglevő pénzintézetek, mint oly vállalatok, a melyek az általuk kezelt pénzek után a részvényeseknek jövedelmet, a betevőknek kamatot kell hogy adjanak, s a melyeket jövedelmi adó s illetékek czimén annyi súlyos teher nyom, a kölcsönöket olcsón nem adhatják.

Elisger M. J.

(175-300)

Bécs, Neubau 2.

Zollergasse,

Yellsegyet: Ajánljuk: véte

Elsinger M. J. és fiai

Bécs, Neubau, Zollergasse 2

csász. kir. hadgyógyászati és sebészeti kórház és kórházak és számos jótékony intézetek, szülési és szülészet, királyi szabadalmazott gyárának legjobb és legajánlatosabb

eső kőpönyeit.

kocsitakáró ponyvát, ágybetéteket, sátrakelméit.

TOMBOLA.

Csinos tombola nyeremények összeállítására, játékszerek és igen szép használati eszközökkel:

25 darab 1	5 nyaralvány,	3 melléknyeremény és	21 nyeremény	2 frt 50 kr.
25 darab 2	5	5	18	3 frt 50 kr.
50 darab 3	5	5	41	4 frt 50 kr.
50 darab 5	8	5	37	6 frt 50 kr.
100 darab 10	20	5	70	9 frt 50 kr.

Nemkülönböztető finom összeállításunk is vannak 16 főtől egész 50 főtől megrendelés szerint. Különlegesség: 1 tréfa (csupán urak számára, felettől mulatságos) ára 60 kr. Csomagolási díj sem lesz felszámítva.

(40) (2-3)

Késmárk és Illés,

Budapest, Váci utca 10. szám.

Stajer asztali sajt

Hart-várából (tucet száma ládacsikba), az évad legfinomabbja; izo különösen finom és gyöngéd. Főraktár:

(39) (2-3)

PITTNER M.-nél,

csemege-nagykereskedő Budapesten.

Rumburgi szöveteke,

(kezeséggel, hogy valódi len-vásznak)

legszebb nyári fehérítéssel,

mollinos-okat és domestic okat, durvák és fehérítettek,

fehérceznávászt, vízlepedőt, callicot, fehér oot-

tonokat, creast, ozérnavászt, osinavat, lepedő-

vászt varrás nélkül, Oxfording elméket és

CHIFFONOKAT

ajánl legjutányosabb gyári árban

TEUTSCH B. J. Segesvárt.

Külmegrendelések az ár utánvéte mellett gyorsan teljesített-

nek. — Tömegesebb megrendelések bérmen-

tes vaspályaszállítás kedvezményét élvezik.

Capules de Matico de Grimault & Cie Pharmaciens à Paris.

Matico-készítmények

Grimault és társai párisi gyógyszerészek.

Ezen gyógyszerek legbiztosabb sikert nyújtanak a takar s minden-

nemű idült és időnkénti nyálkás kifolyás gyógykezelésénél; következő

alakban léteznek:

1. Matico befejező Grimault és társától, mely husz év óta

legnépszerűbb gyógyszernek tekinthető a legmakacsabb nyálkás folyások ellen.

2. Matico-milly a Grimault és társától, melyeket a gyomor meg-

terhelése nélkül élvezhetni mert a gabonátápanyag-lemez csak a végébe

jutatva oldódol.

(427-23) (11-24)

Főraktár Bécsben: Nagyban szállítást Rabe Brunónál, Bäck-

strasse 1: Röder Pálópnél, Wienstrasse 16. — Főraktár: Magyarországra

nézve Török József gyógyszerésznél Budapesten. — Kolozsvárt:

Wolff J. és Dr. Hintz Gy gyógyszerészeknél.

Megjelent és Erdélyben

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt

kapható.

Petőfi Sándor — a magyar nép legnép-

szerűbb költője — összes költeményeinek hazai

művészek rajzaival díszített népkiadása.

Könyven olvasható csinos s mindenek felett: egészen teljes és szaba-

tosságban valamennyi eddig kiadott kiadásban összesen 423 lapon, s

egész angol vászon izléses kötésben, a költő arcképén kívül még 30 kép-

pel egy nem vastag, nem nagy alakú s könnyen kezelhető kötetben

2 forintért.

Két forintért a teljes Petőfi!

Két forintért teljes Petőfit, teljesebbet, nemcsak a régi 4 kötetnél, de az

újabb kiadásoknál is: ki nem obajta magának? ki nélkülözhetne?

A kinek az előbbi kiadások birtokában vannak is már — ezt, ha meglátja,

nem fogja elmulasztani megszerzését, s a kinek még nincs Petőfi, az

sietni fog megszerezni ezt. Most már Petőfi nélkül nem lesz, ne is le-

gyen ház, a hol magyarul olvasni tudnak! Vegye meg minden ember, min-

den ifjú, minden leány, s a kunyhók költője lelte meg végre útját a kun-

yhókba is; de lássák meg a paloták is, hogy ezt az egyszerű ruhájú ven-

déget ők is tisztességgel fogadják.

(11) (7-*)

Vidékre 2 frt 10 kr. postautalvánnyal

való beküldésénél bérmentve.

Stein János

könyv és zeneműkereskedése

Kolozsvárt.

Csak nőknek!

kik fehérfolyásban (Leucorrhoe) — a magtalanság, hajhullás, fejfájás, roz kinezés és gyengülés

leggyakoribb okozója — szenvednek, küldök egy több ezer esetben fényes sikerű hatásúnak

bizonyított szert. Nem bevenni való gyógyszer, nem is fecskendő, hanem egy egyszerű ké-

nyelmes eljárás, mely tíz nap alatt e betegséget, bármely stadiumban is lenne, tökéletesen

meggyógyítja.

(508-13) (13-*)

Utánvét vagy készpénzben Ára 5 frt.

Czím: Apotheker ALOIS WOTSCH N.-Szeben.

ELŐFIZETHETNI

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

1879.

1879.

A Bazár

a legelterjedtebb és a

legérősebb német női

divatlap,

a legkedveltebb és a

legtartalomdúsabb lap e

nemben.

25.

évfolyam.

kitűntetve a bécsi

világkiállításon

1876.

A Bazár

1879. Január 1-től

12 színezett divat képet

és sok színezett

kézmunka mintát

fog tartalmazni.

Előfizetési ára negyedévre helyben házhoz hordva

csak 1 frt 50 kr.

Vidékre bérmentes küldéssel 1 frt 80 kr.

Évenként megjelenik:

24 divatlap.

24 szépirodalmi és vegyes tartalmu

lap.

24 melléklet 500 szabás rajzzal.

24 melléklet különféle közlemények

és hirdetésekkel.

12 színezett divatkép és egyéb minták.

Előfizethetni Kolozsvárt

csakis

Stein János

könyv- és zeneműkeres-

kedésében.

Legújabb zeneművek.

Épen most jelent meg és kiváltképen

Stein János

könyv- és zeneműkereskedésében

Kolozsvárt kapható:

Négy kedvelt népdal.

1. Ritka, ritka, ritka búza.

2. Minden este furulyázok sokáig.

(Sarkon van a Buza János korcsmája).

3. Békot vertem.

(Temetőben láttalak meg).

4. Sötét az éj.

Énekhangra zongora kísérettel alkalmazta HUBER SÁNDOR.

Ára 80 kr.

Logász (Softa) négyes.

Zongorára szerző ELLENBOGEN ADOLF. Ára 60 kr.

Első ábránd magyar dalok felett.

1. Repülj fecském ablakára.

2. Ezt a kerek erdőt járom én.

Zongora kísérettel hegedűre szerző HUBER KÁROLY.

Ára 1 frt 50 kr.

Második ábránd magyar dalok felett.

1. Befutta az utat a hó.

2. Hej be szennyes ez a maga kendője.

3. Sötét az éj, messze van még a reggel.

4. Szőke legény piros barna leány.

Zongora kísérettel hegedűre szerző HUBER KÁROLY.

Ára 1 frt 50 kr.

Harmadik ábránd magyar dalok felett.

1. Lehullott a rezgő nyárfa arany színű levele.

2. Búra, búra bubánatra születtem.

3. Fáj a szívem, fáj a lelkem.

Zongora kísérettel hegedűre szerző HUBER KÁROLY.

Ára 1 frt 50 kr.

!Legújabb népdal-gyűjtemény!

Épen most jelent meg és

Stein János

zeneműkereskedésében Kolozsvárt kapható:

A piros bugyelláris.

CSEPREGHY legújabb népszínművének összes kedvelt

dalai.

TARTALOM: 1. Zöld leveles diófa. 2. Az én uram akaratos.

3. Fősvény az én uram szörnyen. 4. Rózsabokorba jöttem a világra.

5. Hírös város az alföldön Kecskemét. 6. Fekete szem éjzakája. 7. Ilyen

olyan kis legény. 8. Érett a buza. 9. Piros, piros, piros, piros. 10.

De szeretnék rámás csizmát. 11. Azt kérdezi.

Énekhangra s egytuttal zongorára alkalmazta

ERKEL ELEK.

Ára 1 frt.

Vidékre, 1 frt 05 kr. postautalvánnyal való

beküldése mellett, bérmentve.

Most jelent meg és kapható

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében

Kolozsvárt.

AZ ÖRDÖG BIBLIÁJA.

Eredeti népdrama 4 felvonásban.

Irta K. PAPP MIKLÓS. Ára 1 frt 10 kr.

Egy hirhedt kalandor

a XVII. századból.

Regényes korrajz 3 kötetben. Irta JÓKAI MÓR.

Ára 3 frt.

Budapesti szemle.

1879. Első kötet. Január—február. Ára 2 frt.

MAGYAR LEXIKON.

MEGJELEN FÜZETEK BEN.

Egy—egy kötet 10 füzetből áll.

Eddig már 17 füzet jelent meg

és folyvást kapható

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

Egy füzet ára 30 kr.

Egy füzet ára 30 kr.

Egy füzet ára 30 kr.

Egy füzet ára 30 kr.

Mindenféle

bel- és külföldi

1879. Divatlapok 1879.

ujságok, szaklapok és

folyóiratok a legolcsóbb

áron előfizethetők

Stein János

könyv- és zeneműkereskedésében

Kolozsvárt.

Kitüntette:

Bécsben, 1873.

Philadelphiában, 1876.

Párisban 1878.

Az Első pilseni részvénytársaság

PILSENBEN (Csehország).

Ajánlja legjelesebb eredeti pilseni sörét kitűnő tisztaságban és legfinomabb minőségben,

akár egyenesen a sörfőzdéből, akár számos raktáraiból és ügynökségeitől a bel- és külföldön. Ezen kifogástalan és gyor-

san híressé lett sörnek képviselőjét Bécsben Strassnicky B. úr vállalta el, kinek irodája és pinczéje van Nuss-

dorferstrasse, Oberdöblingben.

(38) (3-3)

Iskola Alapítvány - Kolozsvár Központi Egyetem Könyvtár - Fundatia pentru Scoala - BCU Cluj-Napoca.